

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка»
Навчально-науковий інститут державного управління
Навчально-науковий інститут гуманітарних і соціальних наук

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Матеріали
XXI регіональної науково-практичної конференції
(9 травня 2024 р., м. Дніпро)

м. Дніпро
НТУ «Дніпровська Політехніка»
2024

УДК 061.1ЄС

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою НТУ «Дніпровська Політехніка»
(протокол № 6 від 16.05.2024 р.).*

Пам'яті Прокопенка Леоніда Львовича

Редакційна колегія:

*О. М. Рудік (голов.ред.), к.політ.н., доц., Є. І. Бородін, д.і.н., проф.,
І. А. Чикаренко, д.держ.упр., проф., Т. В. Маматова, д.держ.упр., проф.,
Г. Л. Первий, к.і.н., доц., А. Ю. Кравець, д.політ.н., доц., Г. О. Фролова (відп. секретар).*

А 43 Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали XXI наук.-практ. конф. 9 травня 2024 р., м. Дніпро / за заг. ред. О. М. Рудіка. Дніпро: НТУ ДП, 2024. 100 с.

Уміщенні матеріали доповідей учасників щорічної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України» щодо історії ЄС, його інститутів, політики й управління; сучасного стану та перспектив розвитку відносин Україна – ЄС в контексті Угоди про асоціацію; публічного управління та публічної служби в країнах ЄС як досвід для України; проблем та перспектив співробітництва, відносин Україна – НАТО, європейського цивілізаційного вибору України.

Розраховано на фахівців публічного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти всіх рівнів, а також буде корисним для всіх, кого цікавить окреслене коло проблем.

Анастасія КРАВЕЦЬ,
*д.політ.н., доц., професор кафедри
 історії та політичної теорії
 НТУ «Дніпровська політехніка»*

Ігнат АСТАХОВ,
*магістр, кафедра
 історії та політичної теорії
 НТУ «Дніпровська політехніка»*

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Державна регіональна політика в Україні в 2014 – 2023 рр., яка вийшла на новий рівень розвитку та активізація децентралізаційних процесів, сприяла збалансованому розвитку українських територіальних громад і регіонів, були створені тисячі горизонтальних зв'язків між громадами, регіонами. Але навіть за цих умов не було сформовано дієвих інструментів координації секторальних політик міністерств в регіонах, а реалізація Державної стратегії регіонального розвитку і регіональних стратегій розвитку мали надто обмежені фінансові ресурси.

Україна має можливість пришвидшити вступ до Європейського Союзу (ЄС), тому плани реконструкції та регіонального розвитку вже зараз мають відповідати європейським правилам, отримуючи тут досвід та зміцнюючи довіру іноземних партнерів до інвестицій у регіональний розвиток. Регіональна політика України має бути спрямована на вирішення найважливішого завдання сьогодення – створення самодостатніх потужних регіонів, з тільки їм притаманною специфікою, культурними та мовними традиціями, міцною економікою та можливостями для самоврядування.

Основними нормативно-правовими актами у даній сфері регулювання є Конституція України, Закон України «Про засади державної регіональної політики». Після ймовірного внесення змін до Закону «Про засади державної регіональної політики» видається доцільним переглянути та оновити вже існуючі Державну стратегію регіонального розвитку на 2021 – 2027 рр. та відповідні обласні стратегії. Досвід 2021 – 2023 рр. засвідчив проблему обмеженості планування можливих сценаріїв розвитку та імовірних ризиків, що потрібно врахувати при роботі над оновленням цих стратегій.

2 лютого 2023 Єврокомісія презентувала звіт щодо готовності України до вступу до ЄС. Цей документ – свого роду екзаменаційний листок, а кожен включений параметр (всього їх 31) – предметний іспит.

Варто докладніше зупинитися на такому параметрі, як регіональна політика. Для Євросоюзу це не менш важливий пункт, ніж питання державних закупівель, зеленої енергетики чи безпеки. Наразі за параметром «регіональна політика» Україна отримала 2 бали з 5 [3].

А це означає, що регіональна політика в Україні потребує доопрацювання за кількома напрямками. Передовсім, це правова рамка. В Україні відсутня правова база для досягнення цілей, передбачених статтями 174 – 175 Угоди про функціонування ЄС. Йдеться про підтримку сільських територій, віддалених та рідконаселених територій, індустріалізованих зон. Усі економічні політики в ЄС мають підпорядковуватися цим цілям. В Україні відсутній фонд, подібний до European Social Fund+. А Державний фонд регіонального розвитку, який діє в Україні, наразі виконує інші цілі. Виходячи з цього, Україні потрібно змінити пріоритети щодо розподілу бюджетних коштів в рамках фондів, що також відіб'ється і на проєктах, котрі можуть ініціювати та реалізовувати громади.

Ще один пункт – це інституційна структура. У цій частині Єврокомісія відзначає потребу в координації між органами державної, регіональної та місцевої влади. Цей рівень координації має бути ефективнішим, щоб була змога здійснювати управління європейськими структурними фондами. Тут, як варіант, Україна може розглянути досвід Польщі й створити структуру, як-от

Центр європейських проєктів, котрий здійснює менеджмент частини європейських фінансових фондів. Головні завдання цього Центру, який підпорядковується міністру розвитку та регіональної політики – це підвищення ефективності освоєння європейських коштів, контроль за їх раціональним використанням. Він спеціалізується на підтримці транскордонного та транснаціонального співробітництва [3]. Щодо фінансів потрібно також врахувати, що в ЄС діє довгострокове бюджетування: наприклад, теперішній бюджетний період почався 2021 року і завершується 2027 року. І це теж вимагає дещо іншого підходу щодо планування та управління.

Ще один пункт, над яким потрібно працювати Україні в частині регіональної політики, як випливає зі звіту, – це адміністративна спроможність. Зауваження Єврокомісії сформульовані коротко та зрозуміло: децентралізовані органи влади не мають достатньої адміністративної спроможності здійснювати менеджмент регіональних операційних фондів коштів ЄС. Виходом з такої ситуації є підготовка кадрів в органах місцевого самоврядування, котрі будуть відточувати свою організаційну спроможність.

Щодо програмних документів, то тут Єврокомісія відзначає певний прогрес. Синхронізація державних програмних документів з регіональними та місцевими програмами залишає бажати кращого. Поки кожна громада не матиме конкретної стратегії розвитку, яка буде синхронізована з регіональною та державною стратегією (але конкретною, а не «за все добре, проти всього поганого»), доти влада жодного рівня не розумітиме, які саме проєкти слід реалізовувати.

Ще один важливий пункт – це фінансовий моніторинг. У цій частині було одне з найкритичніших зауважень: відсутність попереднього контролю за використанням коштів. І ці контрольні процедури повинні були впроваджувати якраз органи місцевого самоврядування – як регіональні, так і місцеві. Це, серед іншого, і перевірка потенційних контрагентів, їхньої здатності виконати певний проєкт, наявності досвіду у реалізації подібних ініціатив. Тому розробка таких процедур – це те, над чим уже можна й треба працювати і до чого вже варто готуватися і бізнесу також.

Сучасна державна стратегія регіонального розвитку України потребує суттєвих змін та доповнень. Регіональна політика має враховувати особливості кожного окремого регіону, його стан та перспективи його розвитку. Необхідне створення спеціалізованого виконавчого органу влади, метою якого стане формування та втілення регіональної політики, збір та аналіз статистичних даних, спостереження за розвитком та допомога депресивним регіонам. Посилення співробітництва між регіональними, державними інституціями та представниками бізнесу, створення фондів фінансової та економічної допомоги. Використання вже існуючих програм співробітництва з міжнародними організаціями з метою розвитку регіонів, розробки та втілення інноваційних програм, заохочення населення до вирішення існуючих проблем. Необхідне створення системи моніторингу та оцінки впливу регіональної політики на розвиток національної економіки та адаптації її до норм Європейського Союзу.

У подальшому, корисним буде розглядати об'єктом регіональної політики менші за площею території (наприклад міста, частини міст) для вирішення більш вузьких проблем та надання адресної допомоги. Проте, при співпраці з країнами ЄС та високих темпах євроінтеграції необхідно зберегти національну ідентичність, враховувати власні економічні інтереси, зосередитися на розвитку вигідних галузей українського виробництва.

Список використаних джерел

1. Кваша О. П. Регіональна політика України на шляху її адаптації у рамках євроінтеграційного вектору України. *Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. Збірник наукових праць*. Маріуполь, 2019. Вип. 25. С. 93–100.
2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://11l.ink/a1jXk> (дата звернення 30.11.2023).
3. Регіональна політика та вимоги ЄС: що потрібно зробити Україні. URL: <https://11l.ink/RMgFt> (дата звернення 30.11.2023).